

Fundarmenn voru efins um að nýjar tillögur næðu fram að ganga jafn fljótt og boðað er.

Langþráðar breytingar að líta dagsins ljós

■ ■ ■ Hávar Sigurjónsson

Félag heimilislækna efndi til félagsfundar þann 19. maí um fyrirhugaðar breytingar á rekstri Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins og kynnti aðkomu félagsins og Læknafélags Íslands að undirbúningi þessa verkefnis.

Pórarinn Ingólfsson formaður Félags íslenskra heimilislækna hafði framsögu og rakti áralanga baráttu heimilislækna við að ná fram breytingum á samningum sínum við ríkið og öðlast möguleika á að starfa sjálfstætt og/eða reka heilsugæslustöðvar fyrir eigin reikning. „Er skemmst frá því að segja að þetta baráttumál hefur ekki fengið hljómgrunn hjá stjórnvöldum, sama hvort verið hefur við völd vinstri- eða hægrisinnuð ríkisstjórn þar til samningar tókust í júní 2008 og rammasamningur við heimilislækna var undirritaður. Það reyndist of seint og við tók enn frekari niðurskurður og atlega að heimilislækningum í kjölfar bankahruns. Læknisþjónusta sem þegar var verulega undirfjármögnuð. Það voru gríðarleg vonbrigði að samningurinn var aldrei tekinn í notkun en settur í salt í kjölfar bankahrunsins og hefur aldrei fengið skoðaður síðan. Þar fór gott tækifæri forgörðum,“ sagði Pórarinn.

Sagði Pórarinn að eftir hrunið hefði einkavæðing orðið nánast að bannorði meðal stjórnmalamanna og almennings og varla fengist rædd fyrir en loks hefði verið ljáð máls á því í sameiginlegri yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar og Læknafélags Íslands og Skurðlæknafélags Íslands samhliða undirritun kjarasamninga í byrjun þessa árs en í 7. grein þeirrar yfirlýsingar segir: „Opna þarf möguleika á fjölbreyttum rekstrarformum sem byggja á virkri þjónustu- og verkefnastýringu, skýrum gæðakröfum samhliða jafnræði í greiðslum óháð rekstrarformi.“

Nefndir og verkefnisstjórnir

Heilbrigðisráðherra, Kristján Þór Júlíusson, setti fram áætlun undir slagorðinu *Betri heilbrigðisþjónusta 2013-2017* og hófst sú áætlun með því að stofnaður var svokallaður *Innleiðingarhópur um þjónustustýringu í heilbrigðiskerfinu* undir stjórn Hönnu Katrínar Friðriksen. Hópurinn tók til starfa með stórum kynningarfundum í Norræna húsinu 30. janúar 2014.

Læknafélag Íslands skipaði Pórarinn fulltrúa sinn í hópinn en aðrir nefndarmenn voru fyrir hönd sálfræðinga, hjúkrunar-

fræðinga, heilbrigðisráðuneytis, Landspítala og Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins.

„Sjónarmið LÍ mættu mótstöðu annarra nefndarmanna og fundir þessa hóps urðu æ erfiðari er á leið og smám saman ljóst að nefndarmenn myndu ekki komast að neinu samkomulagi. Eftir nokkra mánuði árangurslítilla funda fækkaði fundum nefndarinnar,“ sagði Pórarinn en í kjölfarið var skipaður annar starfshópur síðastliðið haust undir forystu Björns Zoëga. Fulltrúi Læknafélags Íslands í þeim hópi er Arna Guðmundsdóttir formaður Læknafélags Reykjavíkur. Þessi starfshópur ber hið virðulega heiti *Verkefnastjórn um betri heilbrigðisþjónustu* og rakti Arna skilmerkilega störf hópsins og sagði niðurstöðu væntanlega á næstu dögum. Fundarmenn töldu öll torkerki á því að svo hratt yrði unnið og sögðu líklegra að þetta myndi dragast fram eftir hausti og jafnvel fram á næsta ár.

Pórarinn fór yfir nýtt fjármögnunarlíkan og sameiginlega kröfulýsingu sem mun vera trúnaðarmál og brá hann því á það ráð að kynna kröfulýsingu heilsugæslu frá Vestur-Götalandi í Svíþjóð sem er að miklu leyti fyrirmynd íslensku kröfulýs-

ingarinnar. Hann hvatti fundarmenn til að kynna sér sænsku kröfúlýsinguna.

„Það sem við höfum sett sem ófrá-víkjanlegt skilyrði er að heimilislæknar stýri einkareknum heilsugæslustöðvum og að hagnaður/rekstrarafgangur sé til ráðstöfunar innan þeirrar sömu stöðvar. Þetta hefur ekki þótt sjálfsagt í umræðunni en það liggur í augum uppi að enginn mun vilja taka þátt í þessu ef rekstrarafgangur verður gerður „upptækur“," sagði Þórarinn.

Breytingar boðaðar á Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins

Einmitt sama dag og FÍH efndi til fundarins sendi forstjóri Heilsugæslu höfuðborgarsvæðisins, Svanhvit Jakobsdóttir, bréf til allra starfsmanna heilsugæslunnar þar sem boðaðar eru verulegar breytingar á stjórnun, rekstri og þjónustu hennar.

Í bréfinu segir meðal annars:

„Ágætu starfsmenn. Nú er að byrja breytingaskeið hjá HH til að takast á við nýjar áskoranir. Markmiðið er að efla þjónustu við skjólstæðinga, nýta fjármuni betur og bæta vinnuumhverfi starfsmanna.

Meðal áskorana er ný stefna stjórnvalda um betri heilbrigðisþjónustu sem boðar grundvallarbreytingar á skipulagi starfsemi heilsugæslustöðva. Á undanförunum árum hafa viðfangsefni heilsugæslunnar verið að breytast með vaxandi tíðni lífsstíllsjúkdóma, geðrænna vandamála og auknum fjölda sjúklínga sem þurfa mikinn og alhliða stuðning. Um leið hefur verið skortur á sérhæfðu starfsfólki sem kallar á nýja nálgun.“

Tvívöðinn missir annað höfuðið

Fram kom í umræðum á fundinum að alltof mikil áhersla væri lögð á rekstrarform á kostnað innihalds þjónustunnar. Sumir teldu einkarekstur heilsugæslustöðva vera svarið við öllum vanda en þó virtist sjónarmið Odds Steinarssonar lækningsforstjóra HH vera flestum að skapi en hann taldi hvorutveggja eiga að vera til staðar, með því væru tryggð heilbrigð samkeppni og gæði þjónustunnar.

Í fyrrgreindu bréfi er lögð áhersla á skilvirkari stjórnun HH, með því að lágmarka miðstýringu, skýra ábyrgð stöðva og stytta boðleiðir. „Til að gera stjórnun skilvirkari verður nú einn rekstrarlega ábyrgur stjórnandi á hverri heilsugæslustöð í stað tveggja nú. Þessi yfirmaður verður jafnframt fagstjóri annað

Framsögu höfðu þau Þórarinn Ingólfsson og Arna Guðmundsdóttir. Þorbjörn Jónsson og Oddur Steinarsson sátu fyrir svörum.

hvort hjúkrunar eða lækninga en auk hans verður annar fagstjóri.“

Hér er augljóslega verið að koma til móts við djúpstæða óánægju með hina svokölluðu „tvívöðna“ stjórnun á heilsugæslustöðvunum þar sem hjúkrun og lækningar hafa verið aðskildar rekstrarlega. Fagleg stjórnun verður áfram aðskilin en reksturinn á einni hendi. Menn veltu fyrir sér hvort það myndi ekki skapa annan vanda ef læknar yrðu hugsanlega undir stjórn annarra starfstétta og hafa sumir sagt að það myndu þeir aldrei samþykka og hætta væri á að slíkt myndi höggva skörð í þegar undirmannaðar stöðvar.

Einnig segir í bréfinu: „Áhersla verður lögð á þverfaglega teymisvinnu til að auðvelda starfsmönnum HH að taka á flóknum vanda-málum með fjölbreyttari úrræðum“.

Kom skýrt fram í umræðunum að nútímalæknisfræði kallar á slíka nálgun og reynsla þeirra sem starfað hafa á Norður-löndunum styður þetta. Á hinn bóginn var bent á að veruleikinn væri sá að í því umhverfi aðhalds og niðurskurðar sem ríkt hefur undanfarin ár hefur reynst erfitt að halda stöðugildum sálfræðinga og fjöl-skylduráðgjafa á heilsugæslustöðvunum þrátt fyrir að þetta væru „lykilstöður“ að sögn eins fundarmanna.

Ennfremur segir: „Rekstur heilsugæslustöðvanna verður gerður sjálfstæðari og dregið úr miðstýringu. Fjárhagsrammi stöðvarinnar mun ráðast af greiðslulíkani sem byggir á fjölda, aldri og heilsufari skjólstæðinganna, en jafnframt verða stöðvarnar að fylgja kröfúlýsingu, lögum, reglugerðum og stefnu HH.“

Mikilvægur tónn er sleginn með þeim orðum að „afgangi af fjárheimild hverrar stöðvar sé ráðstafað til þjónustu stöðvarinnar, fræðslu, aðstöðu, tækja og varasjóðs og launaumbunar.“

Í niðurlagi bréfs forstjóra HH er tiltekið að boðaðar breytingar muni taka tvö

ár, frá hausti 2015-2017, og verður ráðist í breytingarnar á einni stöð af annarri, fyrst á heilsugæslunum Grafarvogi, Glæsibæ og Mjódd.

Fundarmenn töldu að þetta lofaði góðu en höfðu alla fyrirvara á um framkvæmdina og sögðust varla hafa heyrt af þessu fyrr en þeir fengu bréfið í hendur og það kynni ekki góðri lukku að stýra að hafa starfsmenn ekki með í ráðum við svo mikilvægar breytingar.

Aðrir kváðust svo tortryggirnir aðgerðir stjórnvalda að það sem sæist og heyrðist væri aðeins toppurinn á ísjakanum, eflaust væri ýmiss konar baktjaldamakki í gangi sem enginn utan æðstu manna stjórnsýslunnar og pólitíkusar hefðu vitneskju um.

Þorbjörn Jónsson formaður LÍ sagðist ekki vita af slíku og lagði þunga áherslu á að Læknafélag Íslands væri ekki þátttakandi í neinu baktjaldamakki ef það væri yfirhöfuð til staðar.

Undir þetta tók Arna Guðmundsdóttir og sagðist hafa lagt öll gögn og upplýsingar á borðið sem fjallað hefði verið um í verkefnastjórn um betri heilbrigðisþjónustu.

Nokkrir fundarmanna sögðust hafa komið á fundinum með þá von í brjósti að raunverulegra tíðinda væri að vænta. Svo væri ekki, heldur væri enn verið að teygja lopann með hálfkveðnum vísnum og loforðum sem lítil innistæða virtist vera fyrir. Þórarinn Ingólfsson sleit fundinum með þeim orðum að sér þætti leitt að hafa ekki getað lagt fram ákveðnari og skýrari skilaboð en járníð væri heitt og því skyldi áfram hamrað hvað sem tautaði. Félag íslenskra heimilislækna og LÍ gerðu allt sem hægt væri til að hafa áhrif á niðurstöðuna heimilislækningum og sjúklíngum til góðs.